

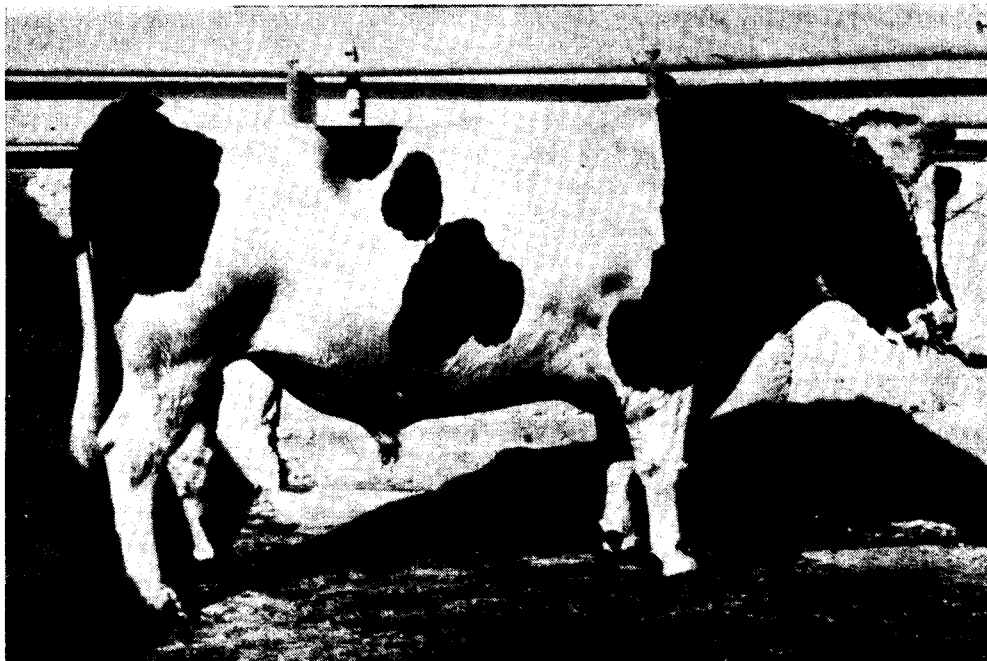
הפר "מאור" 166, נכס טיפוחי

החלב, תנובת השומן, אחוז השומן, יצור הבשר, החלבות נוחה של עטין בעל מבנה נכון, המלטה קלה ותמותה מעטה של ולדות אצל מבכירות, קונסטיטוציה פונקציונלית חזקה לעמידות בתנאי הממשק אשר מתבטאת באחוז היציאה מהעדר, וכן החילונו לבחון את פוריות בנות הפרים כגורם תורשתי.

לעתים רחוקות בלבד מצליחים למצוא פר משביח המגלם בתוכו את כל מגוון התכונות הגנטיות בצורה הרצויה, כלומר שמבחינו חיוביים בכל השטחים גם יחד. בתקופה האחרונה התגלה פר נדיר כזה, 'מאור' 166; אולם לצערנו הרב נפגעו רקמות יצור תאי הזרע באשכיו בתקופת ההמתנה, ופוריותו על כן לקויה מאוד. מכיון שהיה פורה מאוד בצעירותו ואברי המין זורמתו היו נורמליים — לא קיים חשש לפגיעה תורשית. תית. מובאות תוצאות מבחניו לגבי התכונות

הטיפוח יכול להצליח רק באם ניתן להכיר את התכונות הגנטיות של הבהמה ולהעריכן במידה מספקת. מאחר והשפעות חיצוניות ומקריות מפריעות להתבטאותן, משתמשים בחישובים ביו-מטריים בכדי לגלותן ולהעריכן. הערך הטיפוחי של בהמה כולל את תכונות הייצור, מבנה העטין והגוף, כושר ההחלבות והעמידות בתנאי הממשק, ומקיף השפעות של גנים בזיווגים השונים להם אפשר לצפות אצל הצאצאים. שיטת מבחני הצאצאים משווה פרות בנות הפר הנבחן עם עידינו-תיהן. שיטה זו היתה יעילה מאוד בעבר להשבחת בקר החלב שלנו. עם הכנסת חישוב הרמה הגנטית המשתנה, פרי מחשבתו של ראובן בר-ענן, למבחני הצאצאים, התאפשרה השוואת הטיב הגנטי של פרים אשר פעלו באוכלוסיות שונות ובתקופות שונות.

התכונות השונות להן יש ערך כלכלי, ואשר אותן אנו מעריכים במבחנים השונים, הן תנובת

הפר 'מאור' 166 בכל הדרו

גם מבכירות כדאי להזריע תחילה בזרמנו של 'מאור'. בניתוחים הכלכליים של נתוני ביקורת החלב נמצא, כי במרווח זמן של 350–430 יום בין המלטה ראשונה לשניה, התנובה הממוצעת ליום כלכלה אינה משתנה, וגם מבכירה, המת-עברת חמישה חדשים לאחר ההמלטה, אין תנו-בתה ליום כלכלה פוחתת. הרווח הצפוי מזההש-בחה עולה לפיכך על ההפסד העלול להיגרם על-ידי דחיית התעברות המבכירה.

'מאור' 166 הוא בנה של העתודה חמד מקיבוץ מרחביה מהזרעה מתוכננת בזרמת הפר אורלו, בעל המבחן המצוין, של אגודת „איסטרן" באר-צות הברית. אמו של 'מאור' היתה בת הפר 'קישון'. ראויה לציון העובדה, שמספר פרים מצ-טיינים נולדו מבנות קישון, כגון דפני, בנגו ואלמ (השרות). 'מאור' הוא היחיד מבין שבעת בני אורלו שנרכשו על ידינו, ואף נבחנו, אשר מב-חנו היה חיובי ביותר. גם ב„שרות" סיים אחד מבני אורלו (אורן) את מבחנו באופן חיובי.

לאחר תיקון מספר שגיאות, אשר נפלו בעיבוד הנתונים על-ידי המחשב, קיבלנו עתה את המב-חנים המתוקנים ל-305 יום. הם כוללים את ההמ-לטות של מבכירות אשר נרשמו בחמש השנים האחרונות בכל חלקי הארץ. בטבלה הבאה מוב-אות תוצאות הפרים הנבחנו הטובים ביותר ונוכל להעריך בה את מקומו של 'מאור' 166. התוצאות בטבלה מסודרות לפי ההפרש בחמ"מ.

השונות על יסוד נתונים מ-135 בנות, 43 בנים ו-990 המלטות של מבכירות:

חלב: ההפרש החזוי והמצטבר, על יסוד 135 בנות — +446 ק"ג; שומן: אחוז השומן בחלב בנותיו — בהשוואה לרמה הכללית — על יסוד 135 בנות — +0.02%; חלב מתוקן מחיר (חמ"מ): ההפרש החזוי והמצטבר, על יסוד 135 בנות — +457 ק"ג; מהירות גדילה: ההפרש החזוי במשקל חי בגיל 400 יום, על יסוד 43 בנים — +8.4 ק"ג; תמותת ולדות אצל מבכי-רות, על יסוד 990 המלטות: 7.7% או פחות מהממוצע — 2.4%; שיפור מבנה העטין על יסוד 93 בנות שנשפטו: עטין קדמי — ++ (טוב מאוד), עטין אחורי — + (טוב) ופטמות — ++ (טוב מאוד).

לאור נתונים אלה שומה עלינו לנצל את הפו-טנציאל הגנטי המעולה המגולם בפר זה במידה המירבית ומבלי לגרום נזק על-ידי פוריותה הנמו-כה של זרמתו. לכן יש להשתמש בו להזרעת עגלות בשתי ההזרעות הראשונות, ולהביא להת-עברות 60% מהן או-אף יותר מכך מפר זה. כידוע — מתחילים אצלנו להזריע את העגלות כבר בגיל 14 חודש, והגיל הרצוי להמלטה, מב-חינה כלכלית ומבחינת התנובה, הוא 24–25 חודש. לכן גם המבכירות אשר לא מתעברות בשתי ההזרעות הראשונות ימליטו עדיין בזמן הרצוי.

סדר הטיב	הפר ומספרו	מס' בנות	הפרש בתנובת חלב ק"ג	הפרש ב- % שומן	הפרש בחמ"מ ק"ג
1	מאור * 166	131	+446	+0.02	+457
2	ניצוץ 119	81	+305	+0.13	+390
3	בלעם 125	145	+396	-0.07	+352
4	איכר * 241	113	+423	-0.11	+342
5	ברקן 006	3483	+392	-0.09	+337
6	גברא 121	127	+410	-0.12	+332
7	יאור 154	115	+366	-0.05	+332
8	בדרן 221	75	+275	+0.04	+298
9	עתיד * 184	76	+386	-0.11	+293
10	בגתן 005	2039	+257	+0.04	+276
11	אורן * 243	77	+303	-0.04	+272

* פרים חיים.

משה היימן

„אורן"